

Aleg. VI.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie budowy własnego domu dla krajowego zakładu położnic we Lwowie.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu z dnia 15. stycznia 1874. r. powziął Wysoki Sejm uchwałę treści następującej:

„Sejm uznaje nagłą potrzebę zbudowania własnego domu na zakład położnic i wzywa Wydział krajowy, aby na przyszłej sesji sejmowej odpowiedni przedłożył projekt.“

Wydział krajowy dopełnił tego polecenia sprawozdaniem z 27. września 1874. r., w którym niesprawiedliwiając zakupno części ogrodu od p. Karola Hofficha zwanej „Wulka szpitalna“ wynoszącej około 1400 sążni kwadratowych za cenę 5250 zł. jako osobne ciało tabularne na własność zakładu położnic zaintabulowanej przedstawił:

I. umotywowany program budowy,

II. wygotowane przez architekta Janowskiego, a przez oddział techniczny Wydziału krajowego sprawdzone i jako zgodne z programem uznane szczegółowe plany i kosztorysy budynku i wewnętrznego urządzenia według projektu profesora szkoły akuszerok Dra Czyżewicza,

III. kosztu budowy i urządzenia zakładu w sumie 119.237 zł. 88 ct.

IV. sposób i czas wykonania projektu z wnioskiem:

A. Upoważnia się Wydział krajowy do wykonania budowy i urządzenia własnego domu dla krajowego zakładu położnic we Lwowie według przedłożonych projektów z nakładem w wysokości do kwoty 119.237 zł. 88 ct. z funduszków krajowych.

B. Umieszcza się w tym celu w budżecie krajowym na r. 1875. kwotę 40.000 zł.

C. Wydział krajowy umieści na ten sam cel w preliminarzach do budżetów krajowych na lata 1876. i 1877. kwoty po 40.000 zł. w. a.

Komisya administracyjna sprawozdaniem z dnia 9. października 1874 r. „z uwagi, że Wysoka Izba już na zeszłej sesji uznała nagłą potrzebę zbudowania własnego domu dla zakładu położnic, z uwagi, że zakupiony grunt położony w bliskości głównego szpitala, ze względów gospodarczych, higienicznych i oszczędności jest odpowiedni, z uwagi, że przedłożony program stosuje się w zupełności do celów leczniczych, naukowych i higienicznych, a przytem nie spuszcza z oka rzeczywistej potrzeby, jak to wedle pisma c. k. Namiestnictwa, c. k. Rada lekarska krajowa uznała, z uwagi, że złożone na stół Izby plany i kosztorysy tak co do budynku samego, jak co do urządzenia zakładu były przez oddział techniczny Wydziału krajowego sprawdzone i za zgodne z programem uznane, a ceny w kosztorysach przyjęte zgadzają się z cenami

we Lwowie praktykowanemi, z uwagi nareszcie, że kwota 119.237 zł. 88. ct. podana w zaokrągleniu na 120.000 zł. w. a., równie jak rozłożenie budowli na lat 2, a kosztów na lat 3 sprawozdaniem Wydziału krajowego dostatecznie umotywowane;" przedstawiła Wysokiemu Sejmowi do przyjęcia wnioski Wydziału krajowego.

Mimo tego wniosku komisji Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 14. października 1874. r. powziął nad tem sprawozdaniem następującą uchwałę:

„Sejm odracza sprawę budowy domu dla krajowego zakładu położnic do następnej sesyi.“

Stosując się do tej uchwały, Wydział krajowy ponowił zeszłoroczne sprawozdanie z dniem 16. marca 1875 r.

Komisya budżetowa w sprawozdaniu z dnia 20. kwietnia 1875. r. l. 164/S po ponownem rozpatrzeniu projektu stwierdziła, że „pomimo uwzględnienia celów leczniczych i wymogów higieny rozmiar i urządzenie budynku nie przekraczają granic rzeczywistej potrzeby i wykluczają wszelkie, nakłady nieusprawiedliwione;" oświadczyła się za wykonaniem budowy przez przedsiębiorcę i proponując niektóre zarządzenia, zmniejszyła kwotę kosztorysową na 110.000 zł. z wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1) Upoważnia się Wydział krajowy do wykonania budowy i urządzenia własnego domu w drodze przedsiębiorstwa dla krajowego zakładu położnic we Lwowie z nakładem do kwoty 110.000 zł. z funduszy krajowych.

2) Udziela się Wydziałowi krajowemu w tym celu dodatkowego kredytu na r. 1875. w kwocie 37.000 zł. z oszczędności r. 1874.

3) Umieszcza się w budżecie na r. 1876. kwotę 37.000 zł.

4) Wydział krajowy umieści na ten sam cel w preliminarzu do budżetu krajowego na rok 1877. kwotę 36.000 zł.

Mimo tego przez komisję budżetową postanowionego wniosku Wysoki Sejm po dłuższej dyskusyi uchwalił na posiedzeniu z dnia 28. kwietnia 1875. r. odroczyć „sprawę wybudowania budynku na pomieszczenie oddziału położnic do następnej sesyi.“

Z obowiązku przynosimy więc w obecnej sesyi po raz trzeci na stół Wysokiej Izby projekt na budowę domu dla krajowego zakładu położnic we Lwowie opracowany z polecenia uchwały z dnia 25. stycznia 1874. Program projektowanej budowy rozpatrzyły i zbadały komisye sejmowe, mianowicie w r. 1874. administracyjna, w r. 1875. budżetowa, i jako zupełnie odpowiadający celowi zalecały Wysokiemu Sejmowi do przyjęcia.

Gdy żadne nie zaszły okoliczności mogące dać powód do zmian w umotywowanym dwukrotnie a przez komisye sejmowe za odpowiedni uznany programie, Wydział krajowy przedstawia ten sam program niezmienionej treści, mianowicie:

I.

Przystępując do rozwiązania zadania, w jaki sposób budowę tę wykonać należy, mieliśmy na względzie cele i przeznaczenie zakładu, tudzież liczebny stan chorych, który na rozmiar budynku decydująco wpływa. — Celem i przeznaczeniem zakładu jest pielęgnowanie położnic i kobiet dotkniętych chorobami płciowemi, dalej dostarczanie potrzebnych materiałów naukowych dla szkoły akuszerzek, tudzież potrzebnych lokalności dla tejże szkoły, a w końcu tymczasowe utrzymywanie tych dzieci, których matki w zakładzie umarły lub z zakładu położnic do zakładu chorych przeniesione zostały, które to dzieci z powodu zwinięcia zakładu podrzntków na mocy uchwały sejmowej z dnia 28. listopada 1872. muszą być kosztem kraju utrzymywane.

Co do dziennego stanu chorych zauważamy, że przy załatwieniu tej kwestyi nie mogliśmy brać za podstawę zwykły średni, ale raczej maksymalny stan, aby z góry zaradzić potrzeby

umieszczenia większej jak średniej ilości chorych, gdyż w miarę rozwoju zakładów leczniczych i humanitarnych pomnaża się konsekwentnie także frekwencja tychże zakładów.

Przy przyjęciu podobnego stanu chorych mieliśmy także na względzie potrzebę zapobieżenia wszelkiemu możliwemu przepełnieniu zakładu, by w ten sposób uchronić zakład od wybuchów zaraźliwych chorób.

Według dat statystycznych wynosi dzienny maksymalny stan chorych na oddziale położnic od 40 do 50, zaś na oddziale ginekologicznym (chorób kobiecych) od 20 do 30 osób. Uwzględniając podobny stan, tudzież inne potrzeby jakimi są: umieszczenie dzieci z mamkami, sale wykładowe dla uczennic szkoły akuserek, mieszkania dla służby szpitalnej i t. p., a w ogóle uwzględniając, żeby rozmiary i urządzenie budynku nie tylko do tych potrzeb zastosowane były, ale żeby także wymogom higieny szpitalnej i celom naukowym odpowiadały, wygotowaliśmy na podstawie poprzednio zasiągniętej w tej mierze opinii fachowo uzdolnionych mężów następujący program budowy, według którego zakład powinien obejmować:

- 1) Pomieszczenie odpowiednie na 60 do 70 łóżek, a w tej liczbie ogólnej
 - a) jedną specjalną salę na 5 przynajmniej łóżek dla matek z dziećmi;
 - b) cztery pokoje, każde o jednym łóżku czyli tak zwane separatki dla oddzielnie płacących;
 - c) reszta liczby łóżek rozdzielone na pojedyncze sale, najmniej po 6 łóżek przeznaczone w połowie mniej więcej dla brzemiennych i położnic, tudzież dla oddziału ginekologicznego.
- 2) Salę porodową i operacyjną razem;
- 3) Salę wykładową dla akuserek, mogącą pomieścić do 30 słuchaczek z przyległym pokojem na gabinet i kancelaryę profesora, a zarazem prymariusza zakładu;
- 4) mieszkanie dla akuszerki pierwszej;
- 5) mieszkanie dla akuszerki drugiej;
- 6) mieszkanie dla lekarza pomocniczego;
- 7) mieszkanie dla odźwiernego;
- 8) pokój do przyjmowania chorych;
- 9) łazienki i kuchenki w ilości odpowiedniej potrzebom sal i ich rozłożeniu;
- 10) Water-Klosety wewnętrzne i wychodki ogólne;
- 11) magazyny;
- 12) schody i korytarze.

Pod względem wewnętrznego urządzenia i stosunku jednych części składowych budynków do drugich, przyjęliśmy do programu tego następujące warunki:

- a) na każde łóżko powinno przypadać 1000 do 1400 stóp kubicznych powietrza w salach;
- b) okna powinny być wysokie, szerokie z górną częścią otwieraną do góry i na dół dla wentylacji;
- c) korytarze winny być obszerne i opalone, z posadzkami cementowymi lub asfaltowymi;
- d) ściany wewnątrz winny być malowane do połowy wysokości farbą olejną;
- e) separatki winny stanowić odrębność w sobie zamkniętą ze wszystkimi potrzebami;
- f) sale brzemiennych o ile można, pomieszczone na dole;
- g) sala porodowa i sala dla położnic w bliskości siebie i mogą być na piętrze;
- h) w bliskości sali porodowej ma się znajdować winda;
- i) sala wykładowa wraz z gabinetem profesora, również ile możności w bliskości sali porodowej umieszczone być winny;
- k) sale dla położnic i chorób płciowych podzielone być mają na dwa oddziały, dla położnic zdrowych i dla kobiet chorych. Oddziały te należy pomieścić w taki sposób, żeby na przypadek gorączki połogowej lub innej epidemii, a w ogóle według uznanej potrzeby, można było pewną część oddziału zupełnie od reszty zakładu odosobnić;

- l) budynek cały winien być zaopatrzony wodą zimną i gorącą;
- m) oświetlony gazem naftowym;
- n) wentylacja wewnętrzna w salach;
- o) ogrzanie piecami;
- p) wychodki urządzić w sposób jak najdogodniejszy do czyszczenia i zazadem zapewniający jak największą czystość i porządek zewnętrzny.

Co do konstrukcyi budynku postawiliśmy w tymże programie ogólne warunki, żeby takowy składał się z fundamentów, z których część jako sutereny urządzone być powinny, dalej z parteru, jednego piętra i obszernego poddasza. Budynek cały żeby był silnie zmurowany, a fundamenta w części z kamienia, w części zaś z cegły palonej.

Korytarze parterowe żeby były sklepione, posadzka zaś w korytarzach obu piętr również w magazynach i wychodkach cementowa.

Posadzki we wszystkich salach dębowe. Schody ogniotrwałe, z kamienia ciosowego.

Strych żeby był wyłożony posadzką z cegły palonej, zaś dach cały przykryty blachą cynkową, a w końcu, żeby cały budynek był jak najprostszych form architektonicznych i bez wszelkich kosztownych ornamentacyj.

Z przedstawienia tego raczy Wys. Sejm przekonanie powziąć, że jakkolwiek przy wygotowaniu tego programu mieliśmy odpowiedni wzgląd na cele lecznicze i naukowe, tudzież na wymogi higieny szpitalnej, wszelako nie spuszczailiśmy z oka także strony finansowej, a szczególnie mieliśmy na względzie, żeby rozmiary tegoż budynku i urządzenie jego nie przekroczyły w żadnym kierunku granic rzeczywistej potrzeby, któreby opodatkowanych nieusprawiedliwionymi nakładami obarczyć mogły.

W końcu zaznaczamy co do programu, że według pisma c. k. Namiestnictwa z dnia 18. września 1874. do l. 44.447 c. k. krajowa Rada zdrowotna uznała takowy jako zupełnie odpowiedni wymogom sanitarno-policyjnym i naukowym.

II.

Na podstawie tego programu zarządziliśmy wygotowanie szczegółowych planów i kosztorysów co do budynku i urządzenia jego.

Plany te zostały przez nasz oddział techniczny sprawdzone i jako zgodne z programem uznane.

Ceny przyjęte w kosztorysach uznano jako zgodne z cenami praktykowanymi we Lwowie.

W kosztorysie tym umieszczono wydatek w wysokości 10⁰/₀ od ogólnego kosztu budowy na roboty i koszta nieprzewidziane.

Nasz oddział techniczny oświadczył się za utrzymaniem preliminowanej kwoty, ponieważ przy każdej większej budowie, a szczególnie przy takiej jak szpital — mimo wszelkich, chociażby najstaranniejszych obliczeń naprzód poczynionych — znajdzie się zawsze wiele robót niespodziewanych.

Wydatek umieszczony w kosztorysie na koszta administracyi i prowadzenie robót, nie wymaga — jako nieunikniony — żadnego szczegółowego uzasadnienia.

W końcu zauważamy, że terazniejszy oddział położnic, z wyjątkiem niektórych sprzętów i nieco zużytej już bielizny, niema żadnego inwentarza, jaki będzie potrzebnym do wewnętrznego urządzenia zakładu. Zachodzi przeto także niezbędna potrzeba sprawienia odpowiedniego inwentarza.

Koszta budowy i urządzenia zakładu będą wynosiły, a mianowicie:

a) roboty kosztorysowe kwotę	94.733 zł. 80 ct.
b) 10% od tejże kwoty na roboty i koszty nieprzewidziane — kwotę	9.473 „ 38 „
c) koszty administracyjne i prowadzenia robót — kwotę	7.500 „ — „
d) sprawienia inwentarza — kwotę	7.530 „ — „
razem kwotę	119.237 zł. 88 ct.

III.

Wykonanie projektu tej budowy należałoby rozłożyć na lat dwa, mianowicie wyprowadzić w roku pierwszym budowę z fundamentów i pokryć dachem, w drugim roku dopełnić otynkowania wewnętrznego i zewnętrznego, oraz wewnętrznego urządzenia i w ogóle ukończenia całego zakładu.

Fundusze na ten cel należałoby rozdzielić na lat trzy stanowiących ogółem okrągłą sumę 120.000 złr. projektem umotywowaną.

IV.

Wywiązując się z otrzymanego polecenia, składamy zatem na stół Wysokiej Izby projektu do budowy i urządzenia zakładu, a mianowicie:

1. plany (10 sztuk);
2. przedmiar i kosztorys;
3. analizę cen;
4. opisanie budowy, a w końcu,
5. spis sprzętów potrzebnych do wewnętrznego urządzenia zakładu.

Nie możemy jednak przemilczeć, że analiza cen przedłożonego kosztorysu sporządzoną była przed dwoma laty na podstawie ówczesnych cen materiałów i robocizny, które w przeciągu dwóch lat przy licznych w naszym mieście budowlach wzrosły co najmniej o 10%; dodając przeto do sumy kosztorysowej w zaokrągleniu w kwocie

120.000 zł. — ct.
10% w kwocie
12.000 „ — „
nadto doliczając
3.000 „ — „

na oczyszczenie placu, bruki i trolejowozow, jesteśmy zmuszeni sumę kosztów tejże budowl i przedstawic w kwocie 135.000 zł. — ct.

Osobnem sprawozdaniem uzasadniamy potrzebe zakupna czesci ogrodu Hofficha, któryto nowo nabyty ogród musiałby zostac własnością funduszu położnic.

Wnosząc na zakupno ogrodu	12.000 zł. — ct.
a na oparkanie i urządzenie ogrodu sumę	3 000 „ — „

Razem 15.000 zł. — ct.

potrzebujemy na postawienie w mowie będącego krajowego zakładu położnic kredytu w wysokości 150.000 zł. — ct.

z tego na rok 1876, 1877 i 1878 po 50.000 zł. rocznie.

Wysoki Sejm raczy przeto uchwalić:

A.

Upowaznia się Wydział krajowy do wykonania budowl i urządzenia własnego domu dla krajowego zakładu położnic we Lwowie według przedłożonych projektów z nakładem w wysokości 150.000 zł. z funduszu krajowych.

B.

Udziela się w tym celu Wydziałowi krajowemu dodatkowego kredytu na rok 1876. w kwocie 50.000 złr.; a zarazem umieszcza się w budżecie na rok 1877 kwotę 50.000 złr.

C.

Wydział krajowy umieści na ten sam cel w preliminarzu do budżetu na rok 1878. kwotę 50.000 złr.

Lwów dnia 25. stycznia 1876.

Oktaw z Siemuszowy Pietruski, wł. r.

Zastępca Marszałka krajowego.

Sprawozdawca

Maciej Zenon Serwatowski, wł. r.

Członek Wydziału krajowego.